

Κατερίνα Τσέλου
Επιμελήτρια, Σύμβουλος του Υφυπουργού
Πολιτισμού και Αθλητισμού, αρμόδιου για
θέματα Σύγχρονου πολιτισμού
Συνολικός Χρόνος 08:33
18.09.2021

Είναι είναι πάνω από τρεις, στ' αλήθεια, αλλά θα προσπαθήσω να τις συνοψίσω, γιατί έχει ενδιαφέρον να μιλήσουμε λίγο πιο συνοπτικά. Σίγουρα ένα πάρα πολύ σημαντικό σημείο, αυτονόητο αλλά και όχι παράλληλα, είναι το όραμα του οργανισμού. Πραγματικά, συναντάς πολλές φορές οργανισμούς οι οποίοι κάνουν πολύ ωραία προγράμματα, ξεκινούν με πολύ καλές ιδέες, καμιά φορά είναι λίγο πιο σκόρπιες, αλλά και αυτό μπορεί να έχει ενδιαφέρον. Ωστόσο, κάποια στιγμή πρέπει να υπάρχει ένα όραμα, που το όραμα εγώ το εννοώ πάρα πολύ συγκεκριμένα. Δηλαδή ένα όραμα το οποίο θα αντικατοπτρίζεται στην ταυτότητα του οργανισμού και θα καθορίζει μετά και όλη του τη δομή και τη λειτουργία. Πέρα από τα προγράμματα και τις δράσεις που θα κάνει, την ίδια του τη δομή και τη σχέση του με τους ανθρώπους της ομάδας, του οργανισμού, και τις σχέσεις βέβαια όλων αυτών με τους καλλιτέχνες και το κοινό. Γιατί είναι σημαντικό κατά τη γνώμη μου; Γιατί είναι επίσης σημαντικό να έχεις ένα αφήγημα, να δημιουργήσεις ένα αφήγημα. Το αφήγημα σε βοηθάει και σένα να οργανώσεις τη δουλειά σου και το κοινό να καταλάβει καλύτερα τι κάνεις.

Η δεύτερη αξία την οποία θεωρώ πολύ σημαντική είναι η συμπεριληπτικότητα. Δηλαδή, πέρα από το audience development το οποίο από μόνο του είναι πολύ σημαντικό, το να μπορείς να έχεις όσους περισσότερους ανθρώπους και από όσες περισσότερες ομάδες, κοινωνικές και άλλες, μπορείς στον οργανισμό σου, είναι πάρα πολύ σημαντικό να είσαι ξεκάθαρος στο τι θέλεις να πεις τελικά. Ξεκάθαρος δεν σημαίνει καθόλου μονοδιάστατος και δεν σημαίνει καθόλου χωρίς φαντασία και χωρίς δημιουργικότητα. Και βέβαια, επειδή εγώ προσωπικά θεωρώ ότι μέσα από τη δουλειά σου και από αυτά που κάνεις πρέπει να εξετάζεις συνέχεια και τον ίδιο σου τον εαυτό και την ταυτότητά σου, συσχετίζοντας αυτά που κάνεις να βλέπεις αν όντως μένεις πιστός στο αρχικό σου όραμα, αλλά και επιτρέποντας στον εαυτό σου να το εξελίξεις, θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντική και η σχέση με το κοινό σου και πώς την αναπτύσσεις. Που τελικά γίνεται και μέρος της ταυτότητάς σου.

Από εκεί και πέρα είναι σημαντικό να έχεις έναν τρόπο εργασίας και προγράμματα τα οποία προκαλούν τη σκέψη, αναπτύσσουν την κριτική ικανότητα και του κοινού και τη δική σου, και να μπορείς έτσι πάντα να πηγαίνεις τα όριά σου κάθε φορά, με κάθε ενέργειά σου, και λίγο παραπέρα – τα όρια σε σχέση με το κοινό σου και τον κόσμο που έρχεται να παρακολουθήσει τις εκθέσεις, τις δράσεις σου, ό,τι κάνει κάθε φορά ο οργανισμός, αλλά και τη σχέση τη δική σου με την ίδια σου τη δουλειά.

Και φτάνουμε στο τέταρτο, στ' αλήθεια, αλλά θα πω ότι είναι τρίτο, που είναι ένα ήθος που πρέπει να διέπει τον οργανισμό. Το ήθος είναι μια λέξη πολύ φορτισμένη και κανονικά θα έπρεπε να αναλυθεί, αλλά θα το πω λίγο πιο απλά. Το ήθος πρέπει να διέπει τον ίδιο σου τον οργανισμό, την ίδια σου τη σχέση με τους ανθρώπους που δουλεύουν στον οργανισμό σου και το πώς σχετίζεται ο οργανισμός σου με όλους τους συνεργάτες και με το ίδιο το κοινό, κάτι που μπορεί να ξεκινάει από τη χρηματοδότηση σου, πώς γίνεται, από ποιον, και συνεχίζει με τις σχέσεις με τους εργαζόμενους στον οργανισμό και με όλους τους συνεργάτες με τους οποίους χτίζεις το πρόγραμμά σου. Αυτό που είναι πάρα πολύ σημαντικό, από τη στιγμή που μιλάμε για πολιτιστικούς οργανισμούς, είναι να κοιτάμε πάντα το καλλιτεχνικό πεδίο, το πεδίο του πολιτισμού, και από εκεί να μπορούμε να πάρουμε και τα σωστά παραδείγματα και να ακολουθήσουμε

πολλές φορές και τις ίδιες αυτές τις καλλιτεχνικές πρακτικές, οι οποίες μπορούν να μας βοηθήσουν να πάμε πιο μπροστά τους οργανισμούς. Και να διοικηθούν με εναλλακτικά μοντέλα, τα οποία είναι πολύ πιο ενδιαφέροντα ενδεχομένως. Έχει γίνει αυτό ιστορικά και τη δεκαετία του '60 και του '70 με πολύ ενδιαφέροντα παραδείγματα, τα οποία και ο ίδιος ο χώρος τα κοιτάει πάλι. Νομίζω ότι είναι μια πάρα πολύ σημαντική ερευνητική διαδικασία και άσκηση.

Έχοντας περάσει από διαφορετικών τύπων περιβάλλοντα και οργανισμούς τα τελευταία χρόνια, αρχίζοντας από το Εθνικό Θέατρο, την Μπιενάλε της Αθήνας, στη συνέχεια την documenta, την ανάθεση που μου έγινε από το Υπουργείο Πολιτισμού για την επιμέλεια του ελληνικού περιπτέρου στην Μπιενάλε της Βενετίας το 2019, και τώρα τη συνεργασία μου με το Υπουργείο Πολιτισμού, όπου συνεργάζομαι με τον υφυπουργό Πολιτισμού, αρμόδιο για θέματα Σύγχρονου Πολιτισμού, τον κύριο Γιατρομανωλάκη, θα μπορούσα να πω ότι ο κοινός παρονομαστής είναι ότι πράγματι λείπει λίγη φαντασία στο πώς θα μπορούσαν να λειτουργήσουν οι οργανισμοί. Είμαστε σε ένα θεσμικό πλαίσιο πολύ συγκεκριμένο από τη μία και πολύ φλου από την άλλη. Θεωρώ ότι το νομικό και θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα ούτως ή άλλως πρέπει να βελτιωθεί, και γίνεται και μια τέτοια προσπάθεια αυτήν τη στιγμή, που ελπίζω ότι όντως θα καρποφορήσει. Αν σκεφτούμε σε συμβολικό αλλά και σε πρακτικό επίπεδο, είναι η πρώτη φορά που υπάρχει Γενική Γραμματεία Σύγχρονου Πολιτισμού στο Υπουργείο Πολιτισμού, όπου στη συνέχεια ο γενικός γραμματέας αναβαθμίστηκε σε υφυπουργό. Αυτό δείχνει κάτι, δείχνει πόσο σημαντικό είναι να υπάρχει μια πιο συντεταγμένη προσπάθεια και ομάδα η οποία δουλεύει πάνω στα θέματα του σύγχρονου πολιτισμού, τα οποία όπως ξέρουμε βγήκαν πάρα πολύ στην επιφάνεια και όλα μαζί, θέματα που υπήρχαν δεκαετίες, μέσα στην περίοδο της πανδημίας. Είναι λοιπόν δύσκολο αλλά απαραίτητο να γίνεται μια δουλειά σε πολλαπλά επίπεδα. Είναι δύσκολο αλλά δεν γίνεται και διαφορετικά.

Το ένα είναι το θεσμικό πλαίσιο, να δημιουργηθούν σωστές δομές, σωστές διαδικασίες. Και το άλλο είναι να συνεχίσει να υπάρχει μια καλλιτεχνική παραγωγή και να υποστηριχθεί με κάθε τρόπο και η έρευνά της μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η οποία πιστεύω ότι είναι πάρα πολύ σημαντική. Με λίγα λόγια, τα εργασιακά του πολιτισμού, οι όροι παραγωγής του σύγχρονου πολιτισμού, ουσιαστικά δηλαδή η στήριξη των καλλιτεχνών και των εργαζομένων στον πολιτισμό, η ανάπτυξη κοινού, η σύνδεση του πολιτισμού με την ανάπτυξη, που είναι πολύ σημαντική και προϋποθέτει με τη σειρά της ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων, τεχνοκρατικών και γραφειοκρατικών, και πρέπει να γίνει, που όμως σε κάθε περίπτωση δεν θα πρέπει να ξεπερνά και να είναι πιο σημαντική από το καλλιτεχνικό όραμα και την ίδια την καλλιτεχνική και ευρύτερα πολιτιστική παραγωγή.